הזהב פרק רביעי בבא מציעא נא.

משום הכי חזרו. שהם היו מוכרין ואינן נהנין בהלחמת זמן החזרה דר' טרפון שהרי אפי' לרבנן לעולם מחזיר: **אמאי חזרו.** לדידהו נמי מהני הלחמת זמן החזרה דאי טעו אינהו נהדרו בהו: **ורשבי.** קשורי משי שקורין בינדיל"ש: **קרי שיפא.** שולא דמייסם שמה זוזיס: **מכעל הכיס.** תכשיטין וכלי תשמיש שלו תכיבין עליו ואינו מוכרן אלא ביוקר והוה ליה כמפרש יודע אני שים בו אונאה דאמרינן לקמן אין לו עליו אונאה כך מצאתי בשאילתות דרב אחאי (פ' בהר סי' קיג): **כיפי.** מזמיס: **הוי מחילה.** לאלתר דהוה ליה פחות משתות: **ואתכעיה בדינא.** בכדי שיראה לחבר: **בגדרייתא.** בגדי קנבוס העומדים לימכר: **מתני' ר' יהודה אומר אין אונאה לחבר.** לקמיה מפרש לה: **מי שהועל עליו.** מי שנתאנה לוקח: **מן לי מעותי.** אם נתאנה לוקח: **גמ' דאי כתב רחמנא מוכר.** שהוא מוחזר בכל תוכו: **דקים ליה בזבינתיה.** כמה נתן בה וכמזיד הוא עושה: **וכנס קנים.** אם לקחת חפץ המתקייס שכר הוא אצלך שלא הועלת המעות בילילה והרי הוא מתקייס לך: **וכין אוכיד.** מכרת חפץ שלך הרי אתה נפסד שיכלו המעות בילילה: **ספסר.** קונה ומוכר מיד תמיד: **מידע ידע וזבינתיה כמה שוא.** שהרי לא שהה בין קנייתה למכירתה: **שאפי' אחוש מכדי אונאה חוזר.** אם נתאנה דמיין תלויין בכך ותקנו לו שיחזור: **תניא כוותיה דרב נחמן.** דאפי' בכדי אונאה אינו חוזר בו ואין מחזירין לו אונאה מדתני טעמא מפני שהוא בקי כגון ספסר: **קמני רצה.** דידו על העליונה: **ברייתא.** בדרבי נתן: **לא קמני רצה.** אלא על כרחו קנה ומחזיר לו אונאה: **מאני קמני לוקח.** היכא דנתאנה לוקח קמני דידו על העליונה כדקתני מן לי מעותי: **ברייתא.** בר' יהודה הנשיא: **קמני מוכר.** דהיכא דנתאנה מוכר הוא דידו על העליונה אבל אם נתאנה לוקח לא: **אונאה זו.** משנתינו זו: **ומני נמי בברייתא.** בר' נתן דלה. ובלוקח ומוכר הוא דפליגי: **דיקא נמי.** דמתניתין במוכר נמי ס"ל הכי ומפרש לוקח ולא פירש למוכר: **לימא רב דאמר כר' מאיר.** דאמר ממנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל דבר שבממון: **ר' יהודה אומר כדבר שבממון.** כגון שאר כסות וכסות ניתן למחילה והרי מחלה אבל עונה שהיא לער הגוף לא ניתן למחילה: מי

והתנן בשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר. פירוש לאפוקי מר' יהודה דאמר תגר אין לו אונאה כשמכר בזול לפי שהוא בקי ואמולי אמיל ליה והאי דזבני הכי משום דאתרמי ליה זבינתא אחריתי כדאמרי' בסמוך פריק שפיר דע"כ מיירי בהדיוט מוכר מדתני תגר בהדיוט דטעמא דידע וממיל לא שייך אלא במוכר וא"ת ומנ"ל דמיירי בהדיוט שמוכר ביוקר ונתאנה לוקח דילמא מיירי בהדיוט שמכר בזול ונתאנה דהשתא הוי דומיא דתגר וי"ל דאונאה משמע בכל ענין בין שהוא מאנה בין שהוא מתאנה: הכא

משום הכי חזרו אלא אי אמרת מוכר נמי כלוקח דמי מאי נפקא להו מינה כי היכי דעבדי ליה רבנן תקנתא ללוקח הכי נמי עבדי ליה רבנן תקנתא למוכר תגרי לוד לא שכיח דטעו אושפזיכניה דרמי בר חמא זבין חמרא וטעה אשכחיה דהוה עציב א"ל אמאי עציבת א"ל זביני חמרא וטעאי א"ל זיל הדר בך אמר ליה הא שהאי לי יותר מכדי שראה לתגר או לקרובי שדריה לקמיה [6]דרב נחמן א"ל לא שנו אלא לוקח אבל מוכר לעולם חוזר מאי טעמא לוקח מקחו בידו כל היכא דאזיל מחוי ליה ואמרי ליה אי טעה אי לא טעה מוכר דלא נקט מקחיה בידיה עד דמיתרמי ליה זבינתא כזבינתיה וידע אי טעה [6] ואי לא טעה ההוא גברא דהוה נקט ורשכי לזבוני קרי שיתא ושויא חמשא ואי הוו יהבי ליה חמשא ופלגא הוה שקיל אתא ההוא גברא ואמר אי יהיבנא ליה חמשא ופלגא הויא מחילה אתן ליה שיתא ואתבעיה לדינא אתא לקמיה דרבא א"ל לא שנו אלא בלוקח מן התגר [7]אבל בלוקח מבעל הבית אין לו עליו אונאה ההוא גברא דהוה נקיט כיפי לזבוני קרי שתין ושוי חמשין ואי הוו יהבי ליה חמשין וחמשא הוה שקיל אתא ההוא גברא ואמר אי יהיבנא ליה חמשין וחמשא הויא מחילה אתן ליה שיתין ואתבעיה לדינא אתא לקמיה דרב חסדא א"ל לא שנו אלא בלוקח מן התגר אבל בלוקח מן בעל הבית אין לו עליו אונאה א"ל רב דימי [8]ישר וכן אמר רבי אלעזר ישר והא אנן תנן כשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר מאן הדיוט לאו בעל הבית אמר [9]רב חסדא בצדרייתא אבל מאני תשמישתיה דיקירי עליה לא מזבין להו אי לאו בדמי יתירי: **מתני'** [2]אחד הלוקח ואחד המוכר יש להן אונאה [3]כשם שאונאה להדיוט כך אונאה לתגר [4]ורבי יהודה אומר אין אונאה לתגר מי שהוטל עליו ידו על העליונה רצה אומר לו תן לי מעותי או תן לי מה שאניתני: **גמ'** מנהני מילי דת"ר [5]וכי תמכרו ממכר לעמיתך אל תונו אין לי אלא שנתאנה לוקח נתאנה מוכר מנין תלמוד לומר או קנה אל תונו ואיצטריך למכתב לוקח ואיצטריך למכתב מוכר דאי כתב רחמנא מוכר משום דקים ליה בזבינתיה אבל לוקח דלא קים ליה בזבינתיה אימא לא אזהריה רחמנא בלא תונו ואי כתב רחמנא לוקח משום דקא קני דאמרי אינשי זבנית קנית אבל מוכר דאבודי קא מוביד דאמרי אינשי זבן אוביד אימא לא אזהריה רחמנא בלא תונו צריכא: רבי יהודה אומר אין אונאה לתגר: משום שהוא תגר אין לו אונאה אמר רב נחמן אמר רב בתגר ספסר שנו מאי טעמא מידע ידע זבינתיה כמה שויא ואחולי אחיל גביה והאי דזבנא הכי משום דאתרמיא ליה זבינתא אחריתי והשתא מיהא קא הדר ביה רב אשי אמר מאי אין לתגר אונאה אינו בתורת אונאה שאפילו פחות מכדי אונאה חוזר תניא כוותיה דרב נחמן רבי יהודה אומר תגר אין לו אונאה מפני שהוא בקי: מי שהוטל עליו ידו על העליונה וכו': מני מתניתין לא רבי נתן ולא רבי יהודה הנשיא אי [10]רבי נתן מתניתין קתני רצה וברייתא לא קתני רצה אי רבי יהודה הנשיא מתניתין קתני לוקח ברייתא קתני [11]מוכר (סימן ז"ב ר"ש) אמר רבי אלעזר אונאה זו [12]איני יודע מי שנאה רבה אמר לעולם רבי נתן היא ותני נמי בברייתא רצה רבא אמר לעולם ר' יהודה הנשיא היא ומאי דשייר במתניתין קא מפרש בברייתא אמר רב אשי דיקא נמי דקתני אחד הלוקח ואחד המוכר ומפרש ליה ללוקח שמע מינה שיוריה שיוריה למוכר שמע מינה [13]איתמר האומר לחבירו על מנת שאין לך עלי אונאה רב אמר [14]יש לו עליו אונאה ושמואל אמר אין לו עליו אונאה לימא רב דאמר כרבי מאיר ושמואל דאמר כרבי יהודה דתניא [15]האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי שאר כסות ועונה הרי זו מקודשת ותנאו בטל דברי ר"מ רבי יהודה אומר [16]בדבר שבממון תנאו קיים אמר לך רב אנא דאמרי אפי' לר' יהודה עד כאן לא קאמר ר' יהודה התם אלא דידעה וקא מחלה אבל

כסות ועונה הרי זו מקודשת ותנאו בטל וכו'. אמר רב אנא דאמרי אפי' לר' יהודה עד כאן לא אמר ר' תשמישו אבל בעל הבית המוכר דברים העשוין לסחורה יש להן אונאה. רב יהודה אומר אין לתגר אונאה. אמר רב נחמן

מסורת הש"ס

(6) [לעיל מט: נ:], כ) [י"ל כל"ל וכ"ל בנכרטת מכ: יבמות נג. סנ: שבועות מ. מכ: חולין יח: עה: עו: וכ"ל בשאילתות], ג) [גר"ר ולא"ם ושאילתות חיתא רכ פפא], ד) [צ"ל ר' יהודה], ה) [לעיל מז:], ו) [לעיל נ:], ז) [סס], ח) מכות נ: כתיבות פה., ט) קידושין יט: לקמן לד. מכות ט. ב"ב קכי: ויסונים דנטין סד:].

תורה אור השלם

ו וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו איש את אחיו: ויקרא כה יד

הגהות הב"ח

(6) גב' אי טעה אי כל"ל ילוס ו' ממקם:

גליון הש"ס

גמ' אני יירש מי שנאה. יבמות דף מ ע"ב וש"נ:

לעזי רש"י

בינדיל"ש. חגורה, רצועה. מס המשמש לחבישה.

רבינו חננאל

מקח עד כדי שיראהו לבקיאים ומוכר לעולם חוזר. ומעשה דההוא גברא דהוה נקיט ורשכי לזבוני וכו' פי' ורשכי מרגליות. וההוא דהוה נקיט כיפי פי' כיפי סרבוטין דינס שוה. רבה ורב חסדא שניהן שוין כי זה ששנו בברייתא שתות קנה ומתייר אונאה בלוקח מן התגר אבל בלוקח מבעל הבית מכלי ביתו אין לי לקונה ממנו אונאה כלומר אין יכול הלוקח לטען על בעל הבית שכסר מכלי תשמישו ולומר לו תן לי מה שאניתני דאמרי' מני תשמישתיה דאינש יקרי עליה ואי לאו דהוו יהבי ליה דמי יתירי לא הוה מזבין להו. מיהא שמעינן מהני תרי עובדי עובדא דרושכי ועובדא דכיפי דידעו מקמי דליזבון להו דאית בהו אונאה הבנינהו ובתר הכי קנו על הבוכר (וטענן) טענתייהו טענה ולא דחאום אלא מפני שקנו מבעל הבית ולא יכלי למימר להו ידעיתו ומחליתו אלא אם יפרש לו שחפץ זה אינו שוה את הדמים הללו ורצה וקיבל אין לו לחזור והוא הדין למוכר והני מילי בכדי שיראה לתגר או לקרובו כלבד. והני מילי בבעל הבית המוכר מכלי

עין משפט נר מצוה

סט א מיי' פי"ג מהל' מכירה הל' כ סמג לאוין קנ טוש"ע ח"מ סי' רכ סעי' כג:
ע ב מיי' שם פי"ג הל' ז סמג שם טוש"ע ח"מ שם סעי' כג:
עא ג מיי' שם הל' ח סמג שם טוש"ע שם סעי' יד:
עב ד מיי' שם פי"ג הל' ג וסי' שם טוש"ע שם סעי' כא:
עג ה מיי' פי"ב מהל' מלוה הל' ט [ופי"ג שם הל' ט ין סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' לח סעי' ה וסי' סט סעי' ו:

מוסף רש"י

על מנת שאין לך עלי אונאה. על מנת שאין לך עלי דין אונאה אמטול לך חפץ זה, רב אמר יש לו עליו אונאה. דתמנה על של תורה הוא אל תונו (כתובות פד:). על מנת שאין לך עלי שאר. מזון, ועונה. תשמיש, הרי זו מקודשת ותנאו בטל. דלאן אדם מתנה על מה שכתוב בתורה והני קידושי המעשה מעשה ידעתא כמאן דליתיה, דלמעשה כלא מנאי דמי (רשב"ם ב"ב עבו:). בדבר שבממון. שאר וכסות (כתובות נז.) דניתן למחילה הוי מנאי קיים אבל עונה לעצמה דגופא היא לא אתיהיב למחילה (קדושין יט:) שינת תשמיש מלוה היא ולעצמה דגופא היא (רשב"ם ב"ב קכו:). תנאו קיים. הקדושין קדושין ויש לה עליו כיסה אבל לא שאר וכסות (שם).

רבינו חננאל (המשך)

אמר רב תגר ספסר שנינו תניא כוותיה ר' יהודה אומר תגר אין לו אונאה מפני שהוא בקי. מי אמרי' ידע ומחל משום דאיתרמי ליה זבינתא אחריתי ובעי למיזבנה: **מתני'** אחד הלוקח ואחד המוכר יש להן אונאה. ת"ר וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך. וכי תמכרו ממכר אל תונו אין לי אלא שנתאנה לוקח נתאנה מוכר מנין ת"ל או קנה ואיצטריך וכו' ופשוטה היא. מי שהוטל עליו ידו על העליונה כו' איתמר על מנת שאין לך עלי אונאה רב אמר יש לו עליו אונאה ושמואל אמר אין לו עליו אונאה. לימא רב דאמר כר' מאיר דסבר כל המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל. ושמואל דאמר כר' יהודה דאמר בדבר שבממון תנאו קיים. דתניא האומר לאשה הרי את מקודשת לי על מנת שאין לך עלי שאר

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com